

Jaarverslag uilenwerkgroep Son en Breugel 2021

In Brabant zijn ongeveer 75 werkgroepen actief die zich bezig houden met het beschermen van uilen. Sinds ongeveer 15 jaar maken wij daar ook deel van uit. Met z'n drieën maken wij nestkasten schoon, plaatsen nieuwe of vervangen oude kasten en stellen het broedsucces vast. De algehele coördinatie vindt plaats door het Coördinatiepunt Landschapsbeheer bij het Brabants Landschap. Met z'n drieën zorg dragen voor meer dan 75 kasten kost veel tijd en we zijn dan ook erg blij dat we dit seizoen wederom hulp hebben gekregen van onze partners en kinderen die wij gewoon gezellig meeslepen in onze hobby. ☺ Gelukkig begrijpen zij ons enthousiasme en vinden zij het ook geweldig om oog in oog te staan met een steen- of een kerkuil.

De uilen die wij beschermen zijn steen- en kerkuilen. Dat komt omdat deze uilen zich ook in het buitengebied van Son en Breugel bevinden en baat hebben bij het plaatsen van een kast. Het aantal steenuilen bijvoorbeeld is sterk afgenomen, sinds 1960 zelfs met meer dan 50%. Volgens de landelijke cijfers zijn er nu nog tussen de 5500 en 6500 broedparen in Nederland. Veranderingen in de landbouw hebben tot gevolg gehad dat deze grootschaliger en intensiever is geworden. Veel landschapselementen als knotwilgen, fruitbomen, oude bomen en houtwallen zijn verdwenen en oude schuurtjes zijn gesloopt. Hierdoor is zowel de nestgelegenheid als de variatie in het voedselaanbod sterk teruggelopen. Daarnaast zorgt verkeer voor veel slachtoffers. Dit is voor kerkuilen niet heel anders helaas. Zij leven in dezelfde biotoop als de steenuilen en hebben dus met veel zelfde problemen te maken. Hun voedselaanbod verschilt iets van die van steenuilen waardoor ze prima op hetzelfde erf kunnen leven.

Het voedsel van de steenuil bestaat uit muizen, grote insecten (kevers, sprinkhanen, vlinders) en regenwormen, maar ook kikkers, mollen en kleine vogels staan op het menu. Onverteerde voedseldelen verlaten als kleine braakballetjes het lichaam. Het voedsel wordt, in tegenstelling tot de kerkuil, in zijn directe omgeving in een straal van zo'n 500m. verzameld. De steenuil is een korte afstand jager met een korte snelle vlucht. Een echte sprinter en sterk afhankelijk van zijn directe omgeving. De kerkuil jaagt vooral in het open veld, bij voorkeur op plaatsen waar akkers en graslanden worden afgewisseld met kruidenrijke akkerranden, houtwallen of brede bermen en slootkanten. Deze uil is qua vliegen een echte stayer, die makkelijk grote voedselvluchten kan maken met z'n lange brede vleugels en dus niet gebonden is aan de directe omgeving van het erf. Hierdoor kan een kerkuil dus prima samen op één erf leven met een steenuil. Veruit het meest favoriete prooidier van de kerkuil is de veldmuis. Deze komen talrijk voor in korte, ruige vegetaties. Het aantal broedende kerkuilen is per jaar sterk afhankelijk van het aantal veldmuizen: meer veldmuizen betekent meer kerkuilen. Ook andere muizensoorten staan op het menu. In crisistijden worden ook kikkers en vogels gepakt, zoals spreeuwen en mussen. Door de enorme kou afgelopen winter, al was dat maar kort en hevig, hebben vooral kerkuilen echt zo'n crisistijd gehad. In een van onze kasten lag bijvoorbeeld een dode kerkuil die zichtbaar mager was en waarschijnlijk door hongersnood is omgekomen. Vreselijk om te zien maar bij kerkuilen is dit in het geval van een strenge winter niet te voorkomen. Gelukkig neemt in Brabant het aantal over het algemeen wel toe.

Voor het eerst sinds wij als werkgroep gestart zijn met de uilenbescherming hadden wij, zoals wij dat noemen, een slecht seizoen en kwamen wij bij ook bij de telling van de steenuilen tot de ontdekking dat het aantal jongen nog nooit zo laag was geweest. In het voorjaar hebben wij 67 eieren geteld die van steenuilen afkomstig waren. Uit die eieren zijn ongeveer 56 jonge uilen voortgekomen terwijl er 11 niet werden uitgebroed. Vorig seizoen vlogen er meer dan 100 jonge steenuilen uit onze kasten het buitengebied van Son en Breugel in. Een enorm verschil en sinds het bestaan van onze werkgroep voor het eerst een afname in het aantal uitgevlogen jonge uilen. Bij de kerkuilen mochten we 18 eieren tellen wat op zich geen slechte score is. Helaas werden 3 eieren niet uitgebroed en vonden we al snel 1 jong dat het niet gehaald heeft. Het vervelende is dat we ook niet weten hoe dit alles komt. Hebben de uilen last gehad van de sneeuw en de kou die ons land even in de greep hielden of hebben andere factoren daarbij een rol gespeeld? We hebben al begrepen dat de resultaten niet overal in Brabant slecht waren met betrekking tot de steenuilen wat bij ons eigenlijk alleen maar meer vragen oproept. Hopelijk kunnen we met de andere Brabantse uilenbeschermers dit jaar weer naar onze jaarlijkse bijeenkomst in Vught om onze ervaringen met elkaar te delen. Wie weet steken we daar weer wat van op en worden een paar van onze vragen beantwoord.

Veel kunnen we echter niet aan veranderen op dit moment dus we blijven gewoon ons werk voortzetten. We zullen zien wat dit jaar ons gaat brengen en hopen natuurlijk op betere resultaten. De eerste uilen zijn in ieder geval alweer in kasten gesignaleerd.

Erwin Deckers, Paul van Amelsfort en Lonneke van Soest

Ps een tip van ons: Vanaf 1 maart zijn de steen- en kerkuilen ook weer met de webcam te volgen bij Beleef de Lente.